

УДК 004:35.073.

Лопушинський Іван Петрович

завідувач кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, доктор наук з державного управління, кандидат педагогічних наук, професор, заслужений працівник освіти України

**ЕЛЕКТРОННІ ЗАКУПІВЛІ ЯК СКЛАДОВА
ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ**

Анотація. У статті розглядаються основні напрямки державних закупівель як складової електронного урядування. Висвітлено зарубіжний досвід використання систем електронних закупівель, а також процес запровадження механізму електронних закупівель в Україні. Запропоновано шляхи вдосконалення процедури проведення електронних закупівель в Україні.

Ключові слова: державні закупівлі, електронні інформаційні системи, електронне урядування, інформаційні технології, конкурсна документація, електронний документообіг.

Лопушинский И.П. Электронные закупки как составляющая электронного управления в Украине

Аннотация. В статье рассматриваются основные направления государственных закупок как составляющей электронного управления. Отражен зарубежный опыт использования систем электронных закупок, а также процесс внедрения механизма электронных закупок в Украине. Предложены пути совершенствования процедуры проведения электронных закупок в Украине.

Ключевые слова: государственные закупки, электронные информационные системы, электронное управление, информационные технологии, конкурсная документация, электронный документооборот.

Lopushynskyi I.P. Electronic purchases as the constituent of electronic government in Ukraine

Annotation. In the article basic directions of the public purchasing as the constituent of electronic government have been considered. Foreign experience of the use of the systems of electronic purchases and also process of introduction of mechanism of electronic purchases in Ukraine have been reflected. The ways of perfection of procedure of carrying out of electronic purchases in Ukraine have been suggested.

Key words: public purchasing, electronic informative systems, electronic government, information technologies, competitive document, electronic turn of documents.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Як відомо, електронне урядування як форма організації державного управління за рахунок широкого застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, наданню в дистанційному режимі комплексу державних послуг для людини та

громадянина, суспільства, держави та бізнесу.

Разом із тим рівень електронного урядування в Україні сьогодні можна характеризувати як недостатній. Така тенденція виникла внаслідок неспроможності владних інститутів до інтеграції в «Електронне урядування», а також через недостатність людських ресурсів, нестабільне фінансування та повільне реагування на зміни в інформаційно-технологічному середовищі. Необхідною умовою переходу до електронного урядування є широка інформатизація всіх процесів (причому як внутрішніх, так і зовнішніх) у повсякденній діяльності міністерств, відомств, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Останнім часом серед електронних державних послуг вагоме місце починають посідати й електронні державні закупівлі. Створення і комплексна підтримка системи «Електронне урядування» дозволить широко використовувати інформаційні технології в управлінні державними закупівлями, сформуванню єдиного механізму міжвідомчої координації реалізації держзакупівель і проектів створення державних інформаційних систем і ресурсів.

До їх основних напрямків як складової програми «Електронного урядування» можна віднести: *по-перше*, розробку та впровадження найбільш прийняттого рішення щодо переведення в електронну форму державних закупівель через національні торги; *по-друге*, розробку електронного майданчика – інформаційної торговельної системи для забезпечення проведення електронних реверсивних аукціонів, підключеної до мережі Інтернет та акредитованої уповноваженим органом (Міністерством економічного розвитку і торгівлі України); *по-третє*, розробку найбільш прийнятної моделі документообігу з метою підвищення ефективності ухвалення рішень про оприлюднення державних закупівель, підготовку конкурсної документації, отримання пропозицій та їх оцінку, укладання угоди, звітування, що надасть можливість безпечно обробляти

інформацію та обмінюватися електронними документами [1].

Таким чином, на сучасному етапі модернізації державного управління та служби в органах місцевого самоврядування України запровадження електронних державних закупівель зменшить витрати на друк, зберігання і транспортування документів, час обробки інформації, забезпечить прозорість адміністративних процедур, значною мірою знищить корупційні схеми, сприятиме усуненню дублювання робіт, прискоренню процесів торгів тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнім часом до висвітлення проблем здійснення електронних закупівель в Україні зверталися В. Матвеева, В. Мінняйло, Р. Міщенко, О. Овсянюк-Бердадіна, О. Підмогильний, А. Присяжнюк, А. Семенченко, В. Смирчинський та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Разом із тим у їхніх та інших публікаціях по суті не відбито новацій електронних закупівель, спричинених запровадженням, починаючи з 1 січня 2013 року, відповідно до Закону України від 07 червня 2012 року №4917-VI «Про внесення змін до Закону України «Про здійснення державних закупівель» процедури електронного реверсивного аукціону.

Формування цілей статті. Саме тому метою нашої статті й стало висвітлення питань проведення електронних торгів в Україні та перший вітчизняний досвід їх організації.

Виклад основного матеріалу. Трансформаційні процеси в економіці нашої держави привели до появи нових форм організації торгівлі, серед яких – раніше не відома в Україні торгівля з використанням мережі Інтернет. Розвиток електронної торгівлі невеликий у часовому проміжку, проте бурхливий і насичений інноваціями. Електронні закупівлі в своєму розвитку залежить від інформаційної та комунікаційної інфраструктури. Багато проблем і перспектив пов'язано з останньою, проте переважною світовою тенденцією є все більше поширення та проникнення мережі Інтернет і мобільного зв'язку в життя людей, навіть з найменш розвинутих

країн. Електронна торгівля – найдинамічніша сфера економіки, що постійно вдосконалюється та змінюється. Ядром електронної комерції є інформаційні технології і насамперед глобальна мережа Інтернет. Інтернет відкрив нову еру в історії людства. Всесвітня павутина й електронна комерція швидко стали силами, що спричинили значні зміни в суспільстві, поставили низку нових завдань і відкрили безліч нових можливостей.

Разом із тим зазначимо, що в Україні для запровадження та сталого функціонування механізму електронних закупівель ще донедавна було більше негативних ніж позитивних моментів. Так, на запровадження в країні системи електронних закупівель мали *негативний вплив*: недосконале законодавство; значний рівень корумпованості сфери прок'юременту; надмірна політизованість системи державних закупівель; незадовільне матеріально-технічне забезпечення насамперед замовників торгів (бюджетних установ та організацій, суб'єктів господарювання державного сектору економіки). Крім того, попри все залишається недостатньою й відсоткова кількість користувачів Інтернету в Україні (до 40 % населення, відсутність доступу до мережі Інтернет, особливо в сільській місцевості органів місцевого самоврядування тощо) та їх інформаційно-технологічна обізнаність і комп'ютерна грамотність.

Зважаючи на такий стан справ, останнім часом в Україні щодо запровадження державних електронних закупівель було зроблено значні кроки. Так, упровадженням у межах реалізації Стратегії розвитку системи державних закупівель на 2005-2010 роки передбачалося: створення Національної програми інформатизації засобів автоматизації та електронної підготовки документації з державних закупівель (автоматизовані місця секретаря (члена) комітету з конкурсних торгів), підготовку і впровадження пілотної системи електронних торгів (наприклад, у межах реалізації відповідних проектів міжнародної технічної допомоги, зокрема «Україна через Інтернет»), створення електронної системи інформаційної взаємодії та моніторингу (зокрема оперативного

моніторингу поточних закупівель, статистичного моніторингу на основі державної статистичної звітності про закупівлі).

Першим кроком із запровадження електронних державних закупівель в Україні стало створення інформаційної системи в мережі Інтернет, якою користувалися розпорядники державних коштів для розміщення інформації про державні закупівлі. Ця система повинна була відповідати таким *вимогам*: мати власний регламент, що визначає порядок функціонування системи; забезпечувати підтримку багатомовності; мати комплексну систему захисту інформації; мати зручний та функціональний інтерфейс користувача; використовувати засоби технічного захисту інформації, які мають експертні висновки Департаменту спеціальних телекомунікаційних систем та захисту інформації СБУ; забезпечувати збирання, нагромадження, передачу та обробку інформації щодо державних закупівель замовників з усіх адміністративно-територіальних одиниць України; відповідати вимогам законодавства щодо захисту державної інформації; надавати можливість здійснення електронних державних закупівель у режимі он-лайн відповідно до вимог Закону [2].

Як виявилось, створення механізму електронних державних закупівель в Україні – досить працемісткий і довготривалий процес, що потребував поетапної роботи (погодження та визначення на законодавчому рівні відповідальних за визнання інформаційної системи у мережі Інтернет; державне забезпечення і підтримка загальнодоступності електронної інформації; створення електронних реєстрів постачальників, договорів, недобросовісних учасників; об'єднання електронної інформації про державні закупівлі в єдину загальнодоступну базу даних; створення підсистеми електронного документообігу для організації та здійснення державних закупівель).

Інституційною основою для розбудови інформаційних технологій у сфері державних закупівель в Україні є досить широке правове поле. Насамперед це закони «Про інформацію», «Про Національну програму

інформатизації», «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про електронний цифровий підпис», «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки», «Про здійснення державних закупівель» та ін. Разом із тим до середини 2012 року ситуація у сфері електронних державних закупівель була досить неоднозначною: у Законі України від 01 червня 2010 року № 2289-VI «Про здійснення державних закупівель» не було жодного посилання на можливість проведення електронних закупівель, хоча чинні упродовж 2006-2010 років норми законодавства щодо можливості здійснення електронних закупівель теж не стали реальністю та мали лише декларативний характер.

Саме тому втілення в життя системи електронних закупівель слід було вирішувати насамперед шляхом реформування нормативно-правового забезпечення сфери державних закупівель через внесення до неї норм, що стосуються регулювання електронних закупівель. Отже, *по-перше*, нагальною постала потреба нормативно забезпечити функціонування механізму електронних державних закупівель, насамперед шляхом визначення його терміна в Законі України «Про здійснення державних закупівель». *По-друге*, законодавчих змін потребував не лише основний Закон, що регулює державні закупівлі. Законодавчо окремими нормативними актами слід було визначити й механізми функціонування електронного документообігу, застосування цифрового підпису та режиму доступу, захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційних технологіях, контролю і відповідальності за електронними закупівлями тощо [3].

Саме тому важливим кроком на шляху наближення до рівня європейських країн у сфері здійснення закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти став Закон від 7 червня 2012 року №4917-VI «Про внесення змін до Закону України «Про здійснення державних закупівель»,

метою якого є впровадження в Україні системи електронних державних закупівель.

Основна суть цих змін полягає в запровадженні в Україні системи електронних державних закупівель, під час проведення яких використовуються електронний документообіг та електронний цифровий підпис відповідно до вимог Закону України «Про електронний цифровий підпис» від 22 травня 2003 року за № 852-IV та Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22 травня 2003 року за № 851-IV.

Законом від 7 червня 2012 року №4917-VI «Про внесення змін до Закону України «Про здійснення державних закупівель» серед іншого було уточнено систему електронних торгів, запроваджено електронний майданчик – інформаційну торговельну систему, що функціонує для забезпечення проведення електронних реверсивних аукціонів, яка підключена до мережі Інтернет та акредитована Уповноваженим органом (Міністерством з питань економічного розвитку і торгівлі України).

Разом із тим для повноцінної роботи нового Закону потрібно ухвалити ще низку додаткових нормативно-правових актів. Серед іншого є проблеми й технологічного характеру: нині в країні є декілька виробників засобів електронного цифрового підпису, не сумісних між собою через різночитання законодавства. Це створює серйозні перешкоди до широкого застосування юридично значущого електронного документообігу. Попри ці недоліки досвід передових європейських держав та перші кроки проведення в Україні електронних державних торгів показали їх перевагу над традиційними торгами.

Далі назвемо три *істотні відмінності електронної торгівлі від традиційної*: потенційно велика аудиторія; товари, роботи, послуги експонуються не на прилавках, а в електронному вигляді; між заявою покупця про намір зробити покупку й актом купівлі-продажу проходить час.

Ці риси й зумовлюють переваги і недоліки віртуального електронного майданчика порівняно з його реальним «побратимом» [3].

Так, до *чинників*, що свідчать про ефективність електронних торгів, слід віднести: підвищення оперативності проведення закупівель методом котирувань; скорочення операційних витрат на організацію конкурсів; економія бюджетних коштів за рахунок об'єднання заявок і оптових закупівель; скорочення помилок при організації закупівель за рахунок доступності інформації експертам; взаємодія між регіональними державними фінансовими інспекціями та правоохоронними органами щодо протидії незаконній діяльності під час закупівель; усунення збоїв у системі закупівель за рахунок оперативної та постійної взаємодії з постачальниками [2]. До *переваг* також належать: потенційна можливість залучити більшу кількість продавців; значно менші витрати на утримання; краще інформаційне забезпечення, тобто є можливість надавати більше інформації про товар значній кількості відвідувачів одночасно [3].

Проте електронні державні закупівлі мають і *недоліки*, зокрема початкові додаткові витрати замовника на закупівлю комп'ютерної техніки, програмного забезпечення, використання електронних технологій, їх адміністрування та постійну підтримку; небезпека в електронному просторі, пов'язана із комп'ютерними правопорушеннями та появою кіберзлочинів [2]. Серед *недоліків* також називаються такі: у покупця немає можливості «потримати товар у руках» чи «приміряти» перед покупкою; значно складнішою є організація доставки; недоступність для тих, хто не вміє працювати в Інтернеті [3].

Отже, як видно, організація електронних державних закупівель як напрямку електронного урядування потребує серйозної підготовчої роботи.

Таким чином, *основними принципами, на яких повинна будуватися система електронних державних закупівель*, є: максимальна доступність і прозорість для всіх без винятку категорій системи; надання послуг у

режимі он-лайн цілодобово; єдині вимоги до технічних стандартів; конфіденційність та інформаційна безпека; контроль і встановлення відповідальності за недотримання вимог законодавства у сфері електронних торгів [3].

Перші результати впровадження механізму електронного реверсивного аукціону довели насамперед *переваги* такого виду державних закупівель. До таких належать: єдиний критерій відбору переможця при застосуванні процедури електронних реверсивних аукціонів (ПЕРА) – найкраща ціна. Вага цього критерію при застосуванні ПЕРА – 100%. На відміну від інших процедур закупівель, при проведенні ПЕРА в учасників існує можливість зменшення ціни [4].

Експерти наголошують на *мінімальних часових витратах* при проведенні ПЕРА. Так, використання електронного документообігу (ЕДО) та автоматизація низки етапів закупівель програмно-апаратними засобами електронного майданчика дозволять значно скоротити час на підготовку, проведення та визначення переможця результатів державних закупівель (з нині діючих 7 до 3-4 тижнів); закупівлі здійснюються із застосуванням електронних майданчиків (ЕМ) у мережі Інтернет у режимі «реального часу», з використанням ЕДО та електронного цифрового підпису (ЕЦП), що забезпечує оперативність укладення та оформлення договірних відносин.

Крім того процедура електронних реверсивних аукціонів (ПЕРА) передбачає:

– *конкурентність* (забезпечується за рахунок збільшення кола та географії учасників закупівель – через зручність укладення договорів та доступність реєстрації на електронному майданчику – і забезпечення анонімності учасників закупівель;

– *відсутність кваліфікаційних вимог* (ПЕРА дозволяє не вимагати попередньої кваліфікації учасників завдяки обов'язковості грошового забезпечення заявки на участь в ПЕРА);

– *доступність* (як наслідок, розширення кола замовників та учасників, їх географії): засоби зв'язку, що використовуються при проведенні ПЕРА, мають бути загальнодоступними, не обмежувати участь осіб у ПЕРА та не обмежувати можливість замовників одержувати необхідні товари та послуги за найбільш низькими цінами; оператор ЕМ не може одержувати винагороду від замовників та/або уповноваженого органу за використання електронного майданчика, від учасників за реєстрацію на електронному майданчику, за участь у ПЕРА чи за одержання інформації про закупівлю, на одержання якої учасник має право відповідно до законодавства з питань державних закупівель; оператор ЕМ має право одержувати винагороду з учасника, з яким укладено договір про закупівлю; розмір винагороди становить не більше 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян НМДГ (850 грн.) [4];

– *умова про забезпечення анонімності учасників закупівель і замовників*, зокрема при наданні роз'яснень щодо документації ПЕРА (унеможлиблює необґрунтовану відмову в допуску до участі в ПЕРА; дозволяє мінімізувати можливість змови замовників та учасників ПЕРА, мінімізувати вплив замовника на процес визначення переможця; є загальним дієвим запобіжником щодо виникнення корупціогенних ризиків у сфері державних закупівель);

– *забезпечення заявок*: для участі в ПЕРА вимагається перерахування коштів на спеціальний рахунок оператора ЕМ (чи блокування наявних коштів) у розмірі від 1 до 5% початкової вартості предмета закупівлі/початкової вартості лота; кошти, які надані як забезпечення заявки, не повертаються оператором ЕМ у разі неукладення договору через вину переможця ПЕРА, наявності факту змови між учасниками, ненадання учасником забезпечення виконання договору тощо;

– *захист і безпека інформації* (процеси комунікації, обміну та збереження інформації мають гарантувати непорушність і конфіденційність відомостей про учасників та зміст їх заявок, за винятком

відомостей, що підлягають оприлюдненню для проведення процедури ПЕРА; захист інформації має забезпечуватися відповідно до вимог Закону України «Про захист інформації в телекомунікаційних системах», а також законодавства щодо ЕДО і ЕЦП);

– *мінімізація витрат на формування та адміністрування звітності* (уніфікація та стандартизація документації ПЕРА, оголошень, повідомлень і звітності, а також їх автоматичне формування програмно-апаратними засобами ЕМ дозволяє зменшити витрати для учасників закупівель, замовників та уповноваженого органу);

– *аналітика і контроль* (електронна стандартизована форма звітів дозволяє: формувати та підтримувати в актуальному стані бази даних щодо цін, зафіксованих упродовж ПЕРА, та інші аналітичні вибірки з метою контролю і регулювання процедур державних закупівель і стану товарних ринків; здійснювати моніторинг учасників закупівель та контроль замовників з боку Мінекономрозвитку і торгівлі та інших органів державної влади в межах їх компетенції [4]);

– *широке коло предметів закупівлі, за якими застосовується ПЕРА* (товари, роботи та послуги, що піддаються мінімальній стандартизації; перелік яких затверджується Кабінетом Міністрів України за поданням Міністерства економічного розвитку і торгівлі як Уповноваженого органу у сфері державних закупівель);

– *зниження рівня корупції* (за рахунок анонімності як замовників, так і учасників).

Разом із тим процедура електронного реверсивного аукціону (ПЕРА), на думку експертів, має й певні *недоліки*:

– при використанні єдиного критерію ціни є *ризик використання недобросовісними учасниками цінового демпінгу*. Для уникнення цього негативного наслідку слід запровадити реєстр недобросовісних учасників і подальше недопущення їх до участі в закупівлях;

– відсутність кваліфікаційних вимог несе в собі *ризик щодо неможливості укладання договору між замовником та переможцем ПЕРА* в результаті доведеної участі у змовах, економічних, корупційних злочинах, процедурі банкрутства або ліквідації суб'єкта господарювання, відсутності необхідних ліцензій та дозволів;

– *захист та безпека інформації*. Є ризик при проведенні ПЕРА на багатомільйонні контракти використання певними бізнес-структурами в своїх інтересах кібер-атак (хакерських) для зриву торгів або підробки результатів проведеної процедури.

Нещодавно в Україні з'явився перший досвід проведення електронних державних торгів. Так, національний торговельний оператор «Універсальні електронні торгові системи» спільно з провідним російським розробником електронних торговельних систем, компанією «Алтімета», запустили перший в Україні повнофункціональний електронний торговельний майданчик TENDER-ME.COM.UA. Торговельна система орієнтована на проведення електронних закупівель комерційними організаціями і підприємствами з державною участю, а в перспективі планується проведення електронних реверсивних аукціонів для державних замовників за новою редакцією Закону про держзакупівлі. Для швидкого й ефективного переходу на закупівлі в електронній формі в торговельній системі TENDER-ME передбачено різні конкурентні закупівельні процедури, що підходять більшості підприємств України і добре зарекомендували себе в міжнародній практиці. Це електронні аукціони, конкурсні торги, запити цін і пропозицій, двоступінчаті та багатоетапні торги, торги з передкваліфікацією, конкурентні переговори. Система надає простий і зрозумілий інтерфейс українською і російською мовами і дозволяє розпочати роботу без спеціальної підготовки.

Електронний торговельний майданчик дає змогу створити єдиний торговельний простір для замовників і постачальників, у якому відсутня

територіальна прив'язка, підвищити конкуренцію, знизити корупційність і досягти більшої економії за наслідками закупівель.

Універсальна торговельна система TENDER-ME – це перший в Україні повноцінний електронний торговельний майданчик, що пропонує повний спектр різновидів торговельно-закупівельних процедур з електронним цифровим підписом. Крім того це міжнародний торговельний майданчик, що дозволяє проводити транскордонні електронні торги і залучити до участі в них значну кількість як українських, так і іноземних (зокрема російських) постачальників. Запрошення до участі в торгах автоматично надсилаються значній кількості організацій в Росії і в Україні.

Така універсальна торговельна система в перспективі має стати фундаментом для формування ринку електронних торгів в Україні. Оскільки електронні торги є чимось новим для українських компаній, завдяки повній кваліфікованій підтримці і регулярним ужитим заходам слід зробити перехід закупівель на електронну форму простим, швидким і результативним. Поза сумнівом, усі переваги електронних торгів замовники і постачальники зможуть повною мірою відчутти, тільки почавши реальну роботу. З цією метою організаторами торгів було запропоновано потенційним клієнтам до 1 березня 2013 року при підключенні безкоштовний повний доступ на 30 днів для проведення електронних торгів і участі в торгах. Крім того пропонувався як подарунок безкоштовний сертифікат електронного цифрового підпису від АЦСК Ukraine Property Group для роботи на торговельному майданчику. Таким чином, для переведення закупівель на сучасну платформу електронних торгів компаніям не потрібно буде жодних фінансових вкладень. Це добрий для них привід випробувати і оцінити нові технології.

Електронний торговельний майданчик TENDER-ME пропонує замовникам ефективний бізнес-інструмент для організації закупівельного процесу і вибору постачальників, а постачальникам – стабільне джерело замовлень. У системі передбачено можливість пошуку тендерів за

галузями і різними критеріями та безкоштовні тематичні розсилки запрошень до участі в торгах, на які можна підписатися відразу при реєстрації в системі.

Одним із важливих результатів переведення закупівель на електронну форму для середніх і великих підприємств є оперативний контроль за витратами. Закупівлі стають «прозорішими» для топ-менеджменту і служб безпеки. Вбудовані в систему можливості аудиту і контролю закупівель на рівні холдингових структур дозволяють відстежувати ефективність витрат дочірніх підприємств і бізнес-одиниць. Крім того майданчик надає зручні інструменти керівникові для аналізу закупівель, що проводяться, дозволяє формувати графічні звіти.

Разом із тим ключове завдання, що стоїть нині перед Україною, – це задоволення всіх потреб українського ринку електронних торгів, і не лише в секторі комерційних закупівель, але і в інших сферах діяльності. Зокрема найближчим часом слід забезпечити на вітчизняному торговельному майданчику можливість проведення електронних реверсивних аукціонів згідно із Законом України «Про здійснення державних закупівель», а також торгів з реалізації майна, зокрема підприємств-банкротів.

До основних переваг проведення закупівель в електронній формі на майданчику TENDER-ME слід віднести:

1) *економічну ефективність*: за підсумками проведення закупівель у Росії економічна вигода від проведення торгів в електронній формі досягає 50% від початкової ціни лота (за даними Федерального агентства статистики Росії (ФАС) і незалежних агентств);

2) *відсутність територіальної прив'язки і меж*: система забезпечує можливість роботи як українських, так і російських постачальників, а також іноземних учасників із західних країн. Для початку роботи з системою знадобиться лише комп'ютер, підключений до Інтернету, система не вимагає встановлення додаткового програмного забезпечення;

3) *підвищення конкуренції, зниження можливості змови*: усі відкриті торгові процедури, що проводяться в системі, автоматично публікуються на торговельному майданчику і скеровуються потенційним учасникам. Завдяки проведенню електронних аукціонів у режимі реального часу постачальники відкрито змагаються з конкурентами з метою надання якнайкращої цінової пропозиції. При цьому всі дії щодо учасників торгів є знеособленими, що дозволяє істотно знизити можливість змови;

4) *юридичну значущість торгів, що проводяться*: усі пропозиції на торговельному майданчику засвідчуються електронним цифровим підписом згідно із законодавством України, за стандартом ДСТУ 4145-2002. Це дозволяє організувати юридично значущий електронний документообіг між постачальниками і замовниками та гарантувати юридичну значущість результатів торгових процедур, що проводяться. Усі пропозиції, що подаються через електронний торговельний майданчик, мають таку ж юридичну силу, неначебто вони були оформлені на папері, з підписом і надруковані;

5) *зниження строків закупівель*: електронна форма подачі пропозицій дозволяє в короткі строки отримати пропозиції від потенційних постачальників (виконавців, підрядників);

6) *зниження трудових витрат на організацію торгів*: електронний торговий майданчик автоматизує більшість дій, пов'язаних із проведенням торгової процедури. Автоматично формується повідомлення про проведення торгів, розсилаються повідомлення потенційним постачальникам, автоматизується процес прийому пропозицій і підготовки протоколів;

7) *якість і надійність*: торговельний майданчик TENDER-ME побудовано на базі програмного вирішення «Лотексперт. Україна» компанії «Алтімета» – лідера в розробці електронних торгових систем у Росії. Система використовує надійний і захищений торговий руховий

механізм, уживаний в основі кількох десятків торговельних майданчиків, для здійснення закупівель найбільшими російськими підприємствами;

8) *простоту роботи з системою*: система має продуманий, інтуїтивно зрозумілий, призначений для користувача інтерфейс, орієнтований на максимальну простоту і зручність роботи. Для початку проведення торгів в електронній формі не буде потрібно спеціальних навичок;

9) *повну підтримку і допомогу в проведенні торгів*: фахівці служби підтримки користувачів завжди готові відповісти на питання, що виникають, за телефоном «гарячої лінії», Skype, електронною поштою. Крім того служба підтримки може взяти на себе всі дії щодо оголошення торгів на електронному майданчику. Кваліфіковані фахівці-закупники допоможуть визначитися зі способом здійснення закупівлі, зареєструють торговельно-закупівельну процедуру в системі і забезпечать її дальший супровід [5].

Висновки з даного дослідження. Повсюдне й швидке впровадження системи електронних закупівель у роботу органів виконавчої влади та місцевого самоврядування в Україні призведе до таких *позитивних наслідків у сфері державного регулювання тендерних торгів*: забезпечить прозору та вільну конкуренцію у сфері державних закупівель, суттєво обмежить корупційні схеми, прояви та зловживання; підвищить ефективність використання грошових коштів замовниками торгів; усуне прояви зайвої бюрократії; дасть змогу використовувати спеціалізовані інструменти та спеціалізований персонал для закупівель, уникати помилок під час проведення торгів; посилить публічний контроль з використанням засобів масової інформації, медіапростору та інформаційної мережі в системі Інтернет. Крім того, постійне оприлюднення інформації в Інтернет полегшить роботу контролюючих органів і приверне увагу громадськості, роблячи при цьому систему більш прозорою та відкритою.

Перспективи подальших розвідок. Подальші дослідження порушеної нами в статті проблеми вбачаються у висвітленні подальшого досвіду державних електронних закупівель, зокрема в житлово-комунальній сфері України.

Список використаних джерел

1. Державні закупівлі в Україні: масштаби зловживань, шляхи вирішення, персоналії, регіони: Матеріали засідання “круглого столу” 26 лютого 2013 року : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://cpsa.org.ua/news/kruglij_stil_derzhavni_zakupivli_v_ukrajini_masshtab_zlovzhiva_n_shljahi_virishennja_personaliji_regiони_new
2. Державні закупівлі : офіційний загальнодержавний веб-портал : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tender.me.gov.ua/>
3. Електронні закупівлі в Україні: поради досвідчених: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://procurement.in.ua/ru/pages/2296/>
4. Концепція розвитку електронного урядування в Україні: схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2010 року № 2250-р. : Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2250-2010-p>
5. Міняйло, Вікторія. Організація електронних державних закупівель : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vknteu/2012_3/3.pdf
6. Міщенко Роман. Електронні закупівлі: реалії впровадження в сучасних гео економічних умовах / Міщенко Р. // Вісник державної служби. – 2012. – №3. – С.55-60.
7. Організація електронних державних закупівель : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vknteu/2012_3/3.pdf
8. Про внесення змін до Закону України “Про здійснення державних закупівель” щодо впровадження процедури електронного реверсивного аукціону: Закон України від 07 червня 2012 року №4917-VI : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T124917.html
9. Програма економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава»: Програма Президента України від 2 червня 2010 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/content/ker-program.html>
10. Семенченко А.І. Електронне урядування в Україні: проблеми та шляхи вирішення : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvamu/2009_4/5.pdf
11. Стратегія розвитку державних закупівель України: проект від 09 липня 2012 року : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://integrity.pp.ua/files/strat_final_version.pdf
12. Щодо вдосконалення механізму здійснення державних закупівель: Доручення Президента України від 05 липня 2012 року : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/14891.html>